

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8CoP/17/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5620202915
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Hartelová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5620202915.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Hartelovej a členiek senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a JUDr. Táne Rapčanovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: F. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, so sídlom M. M. Hodžu 30, 031 01 Liptovský Mikuláš, dieťa rodičov - matky: D. M., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom R. W. XXX, XXX XX R. S. X, zastúpenej právnou zástupkyňou JUDr. Zuzanou Medveckou, advokátkou so sídlom Garbiarska 695, 031 01 Liptovský Mikuláš, IČO: 51 838 745 a otca: V. E. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX S. T., A. A XSD, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, štátny občan Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, zastúpeného právnou zástupkyňou JUDr. Zuzanou Baloghovou, advokátkou so sídlom Mostová 33, 034 01 Ružomberok, IČO: 42 221 340, o návrhu otca na zníženie výživného a zmenu úpravy styku s maloletým a návrhu matky na zvýšenie výživného, o odvolaní otca maloletého dieťaťa proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 1P/161/2020-376 zo dňa 08. novembra 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku I., ktorým súd návrh otca na zníženie výživného zamietol a výroku IV. o trovách konania, potvrdzuje.

Vo zvyšnej časti zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

Žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 1P/161/2020-376 zo dňa 08. 11. 2021 výrokom I. návrh otca na zníženie výživného zamietol, výrokom II. zamietol aj návrh matky na zvýšenie výživného. Výrokom III. zmenil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 9P/51/2016-445 zo dňa 08. 09. 2017 v časti o úprave styku tak, že otec je oprávnený stykať sa s maloletým na území Slovenskej republiky každý druhý kalendárny týždeň v mesiaci od piatku v rozpätí od 15:30 hod. do 16:00 hod. do nedele v rozpätí od 17:00 hod. do 17:30 hod. s tým, že pokiaľ z vážnych dôvodov nebude možné realizovať styk, sú si rodičia povinní oznámiť túto skutočnosť tri dni vopred, v tom prípade sa realizuje styk v náhradnom termíne v treťom kalendárnom týždni v mesiaci za rovnakých podmienok. Otec je oprávnený stykať sa s maloletým mimo územia Slovenskej republiky každý kalendárny rok počas letných školských prázdnin od prvého piatku v mesiaci júl od 10:00 hod. do prvej nedele v mesiaci august do 18:00 hod.; počas jarných prázdnin vyhlásených príslušným ministerstvom pre Žilinský kraj v párnom kalendárnom roku od soboty predchádzajúcej začiatku jarných prázdnin od 10:00 hod. do nasledujúcej soboty do 18:00 hod.; počas vianočných a novoročných prázdnin v párnom kalendárnom roku od prvého dňa školských prázdnin vyhlásených príslušným ministerstvom od 10:00 hod. do 29. 12. do 18:00 hod. a v nepárnom kalendárnom roku od 28. 12. od 10:00 hod. do

5. 1. nasledujúceho roka do 18:00 hod. Matke uložil povinnosť maloletého na styk s otcom pripraviť, odovzdať maloletého otcovi s platným preukazom poistenca príslušnej zdravotnej poisťovne maloletého, v prípade styku mimo územia Slovenskej republiky odovzdať otcovi maloletého platný cestovný doklad (pas) maloletého s platnosťou minimálne 8 mesiacov odo dňa odovzdania maloletého otcovi. Ako miesto odovzdávania a preberania dieťaťa na styk mimo územia Slovenskej republiky súd určil letisko M. R. Štefánika v Bratislave, a to aj pri odovzdávaní dieťaťa po skončení styku matke, a ako miesto odovzdávania a preberania dieťaťa na styk na území Slovenskej republiky Železničnú stanicu R. V., a to aj pri odovzdávaní dieťaťa po skončení styku matke. Otcovi uložil povinnosť oznámiť matke maloletého všetky informácie k pobytu maloletého mimo územia Slovenskej republiky, najmä informácie ohľadom odletu a priletu maloletého v dostatočnom časovom predstihu, minimálne 72 hodín vopred pred časom začatia styku, a tiež minimálne 72 hodín vopred pred časom ukončenia styku, a to sms správou a súčasne aj telefonicky s tým, že prípadné zmeny v termínoch a časoch preberania a odovzdávania dieťaťa, ako aj v mieste odovzdania a prevzatia dieťaťa, otca zaviazal oznámiť matke v časovom predstihu aspoň dva týždne pred stykom, a to sms správou, ako aj telefonicky. Výrokom IV. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení konštatoval, že návrhom podaným dňa 16. 10. 2020 sa otec domáhal zníženia výživného na maloletého syna F. N., určeného rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 9P/51/2016 zo dňa 08. 09. 2017 vo výške 315,- eur mesačne, počnúc od 01. 09. 2017. Návrh na zníženie odôvodnil zmenou pomerov na jeho strane spočívajúcou v uzavretí manželstva dňa XX. XX. XXXX, v dôsledku čoho mu pribudla vyživovacia povinnosť voči manželke, pribudla mu tiež vyživovacia povinnosť k trom deťom - E., nar. XX. XX. XXXX, Y., nar. XX. XX. XXXX a Z., nar. XX. XX. XXXX. S poukazom na jeho majetkové pomery otec považoval narodenie ďalších detí za objektívny dôvod na zníženie výživného, za účelom dosiahnutia rovnakého práva všetkých maloletých detí rodiča podieľať sa na jeho životnej úrovni. Vzhľadom na zmenu svojich pomerov žiadal otec zníženie výživného na sumu 150,- eur mesačne. Otec zároveň s poukazom na vek maloletého, ktorý je oproti času posledného rozhodovania o výživnom starší, nepovažoval súčasnú úpravu styku s maloletým za dostatočnú a žiadal styk rozšíriť.

3. Návrhom doručeným súdu dňa 26. 02. 2021 sa matka maloletého domáhala zvýšenia výživného na maloletého dôvodiac zmenou pomerov na strane maloletého, spočívajúcou v jeho vyššom veku, zvýšených výdavkoch súvisiacich s uspokojovaním jeho potrieb, záujmovej činnosti, vzdelávaním a ďalšími potrebami. Matka sa domáhala zvýšenia výživného na sumu 450,- eur mesačne, počnúc dňom podania návrhu na súd. S návrhom otca na zmenu úpravy styku nesúhlasila, tento navrhla zamietnuť.

4. Súd vo veci rozhodol aplikujúc ust. § 36 ods. 1, § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“).

5. Na základe vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že maloletý F. N. žije na Slovensku so svojou matkou v byte, ktorého je matka maloletého podielovou spoluvlastníčkou v podiele 2/3. Od poslednej úpravy výživného, určeného od 01. 09. 2017, došlo k podstatnej zmene pomerov na strane otca i maloletého. Otcovi sa od XX. XX. XXXX do XX. XX. XXXX narodili ďalšie tri deti, dňa XX. XX. XXXX uzavrel manželstvo. Súd narodenie ďalších troch maloletých detí považoval za zásadnú zmenu pomerov a okolností, s existenciou ktorých by, bez ďalších zistených okolností, boli spojené účinky objektívne vyvolávajúce potrebu prehodnotenia doposiaľ určeného výživného. Na druhej strane však boli na strane otca zistené okolnosti, ktoré zníženie výživného vylučujú. U otca bolo preukázané mierne zvýšenie príjmu z jeho hlavného pracovného pomeru, otec oproti obdobiu, kedy bolo naposledy rozhodované o výživnom, nadobudol do svojho vlastníctva dom, v ktorom žije so svojou rodinou, okrem toho vlastní ďalšie dva byty a ďalší rodinný dom. Manželka otca je taktiež vlastníčkou nehnuteľnosti, rodinného domu, pričom všetky uvádzané nehnuteľnosti slúžia rodine otca ako ďalší zdroj príjmu, plynúci z prenajímania. Hoci na nadobudnutie nehnuteľností bolo potrebné použiť finančné prostriedky získané čerpaním hypotekárneho úveru, podľa súdu sa otec vlastníctvom tejto rozsiahlej masy nehnuteľného majetku dostáva do pozície osoby s viac než nadpriemernými majetkovými pomermi. Otec je v produktívnom veku, pričom tzv. aktívny dlh vykryva príjmami z nájomného, a súčasne disponuje ďalšími dvoma zdrojmi pracovného príjmu, aj keď z výkonu činnosti vojaka v zálohe ide len o príjem dosahujúci približne pätinu jeho príjmu z hlavného pracovného pomeru. Otec nadobudol obchodnú prevádzku v Nigérii, ktorá je prenajímaná, avšak výnosy z prenájmu nečerpá otec, ale k dispozícii ich má vdova po otcovi otca, pričom otec maloletého F. fakticky akceptuje jej nezáujem o výkon práce a umožňuje jej čerpanie profitu z finančných zdrojov pochádzajúcich od neho, ako syna jej zosnulého manžela. Súd konštatoval, že si neosvojuje oprávnenie hodnotiť, a nemá ani oprávnenie zasahovať do týchto tradičných zvyklostí rodiny, avšak v zmysle zákonnej úpravy Slovenskej republiky, výživné maloletých detí má prednosť pred iným výživným a inými výdavkami povinného rodiča. Súd poukázal tiež na skutočnosť, že otec napriek tvrdeniu, že jeho terajšie zárobkové a majetkové pomery mu nedovoľujú platiť výživné v doposiaľ určenej

výške, od narodenia maloletého F., i od narodenia jeho ďalších troch maloletých detí, týmto prispieva v rovnakej výške po 100,- GBP mesačne na úspory do budúcnosti. Súd v tejto súvislosti zdôraznil, že bežné výživné má prednosť pred vytváraním úspor. Súd poukázal tiež na úspory otca vo výške najmenej 8.000,- GBP, ako aj financovanie výstavby drobnej nehnuteľnosti v nedávnej minulosti z prostriedkov otca na príľahlom pozemku jeho rodinného domu - záhradného domčeka, ktorý slúži na príležitostné užívanie opatrovatelkou jeho detí. Uvedené skutočnosti vo svojom súhrne viedli súd k záveru, že otec disponuje dostatočným zdrojom príjmu, z ktorého môže naďalej uhrádzať doposiaľ určené výživné vo výške 315,- eur mesačne. Súd poukázal aj na vyjadrenie otca v priebehu konania, kedy uviedol, že by bol ochotný prispievať na syna po 200,- eur mesačne a uhrádzať ďalšie výdavky v závislosti od rôznych činností, napr. na plávanie, vyučovanie, ošatenie, vreckové a ďalšie aktivity, a zaplatí faktúru, ktorú mu pošle matka, čo v hmotnom, resp. peňažnom vyjadrení, v zásade korešponduje s doteraz určenou sumou výživného. Na základe uvádzaných skutočností a zistení súd návrh otca na zníženie výživného ako nedôvodný zamietol.

6. Ako nedôvodný súd zamietol aj návrh matky na zvýšenie výživného, keď v spojitosti so zmenou osobných pomerov maloletého, ktorý je vekovo starší, je v období intenzívneho rastu, zvýšených výdavkov na stravu, ošatenie, obuv, hygienu, i lekársku starostlivosť, by bez existencie ďalších okolností, ktoré v konaní vyšli najavo, prichádzalo do úvahy prehodnotenie doterajšej výšky určeného výživného, avšak návrh matky na zvýšenie výživného nemá oporu v preukázanom skutkovom stave. Súd prihliadal na to, že kým v období prvotnej úpravy výživného, kedy matka bola nezamestnaná, a v ďalšom období, najmä rokov 2016 a 2017 dosahovala príjem, ktorý predstavuje len zlomok súčasného príjmu, priemerný mesačný príjem matky v roku 2021 predstavuje za mesiace január až október sumu najmenej 714,40 eur. Pri posudzovaní odôvodnenosti ďalších výdavkov matky bolo preukázané, že okrem potrieb maloletého dokázala financovať nadobudnutie spoluvlastníctva k bytu. Popri pravidelných splátkach hypotekárneho úveru vo výške 155,- eur mesačne dokáže matka taktiež vytvárať úspory maloletému vo výške 30,- eur mesačne, platí si úrazové poistenie v sumách po 95,52 eur ročne, raz do týždňa chodí na masáže. Matka poukazovala na svoj zdravotný stav, ktorý ju má limitovať pri pracovnom uplatnení a s ktorým súvisia výdavky na lieky, avšak tento svoj zdravotný stav nerieši u špecialistu, čo by mohlo redukovať jej výdavky. Zohľadniac odôvodnené potreby maloletého, jeho vek, vzdelávanie, školské i mimoškolské aktivity, záujmové krúžky, spoločné voľnočasové aktivity s matkou, berúc do úvahy zárobkové možnosti a schopnosti matky, ktorej príjem zaznamenáva stúpajúcu tendenciu, bol súd toho názoru, že súčasný príjem matky spolu s výživným poskytovaným otcom a ďalšie potenciálne disponibilné zdroje matky, ktoré nevyužíva v dostatočnej miere, neodôvodňujú zvýšenie výživného. Súd pripomenul aj skutočnosť, že otec počas pobytu maloletého u neho v období prázdnin zabezpečuje starostlivosť o syna, čím odľahčuje finančný rozpočet matky, taktiež financuje medzištátnu dopravu maloletého, počas pobytu syna u neho mu zabezpečuje i doučovanie a realizáciu záujmových aktivít.

7. Vo vzťahu k návrhu otca na zmenu úpravy styku otca s maloletým súd schválil dohodu uzavretú rodičmi maloletého v priebehu konania.

8. O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C. m. p.“).

9. Proti tomuto rozsudku, čo do výroku I., ktorým súd zamietol návrh otca na zníženie výživného, podal otec maloletého z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“) odvolanie, ktorým sa domáhal jeho zmeny spočívajúcej v znížení výživného na mal. F. na sumu 150,- eur mesačne, alternatívne jeho zrušenia v tejto časti a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Rozhodnutie okresného súdu považoval za nesprávne po vecnej ako aj právnej stránke. Podľa otca súd nedostatočne vyhodnotil skutkový stav, pokiaľ ide o splnenie podmienok predpokladaných ust. § 26 zákona o rodine. Uviedol, že na jeho strane nastala zásadná zmena, keď sa mu narodili tri deti, ku ktorým má vyživovaciu povinnosť. Oženil sa, vedie spoločnú domácnosť s manželkou a troja deťmi v útlom veku, avšak na strane jeho príjmov nenastala žiadna zásadná zmena v zmysle ich podstatného zvýšenia. Jeho výdavky vzrástli oproti času, kedy súd naposledy upravoval výživné značným spôsobom, čo súd nevzal do úvahy.

11. Súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvádza, že došlo k podstatnej zmene pomerov na jeho strane aj na strane maloletého; na jeho strane túto zásadnú zmenu vzhliadol v narodení sa troch detí. Na druhej strane súd uviedol, že na jeho strane boli zistené i iné okolnosti závažného charakteru, ktoré zníženie výživného vylučujú. Tieto okolnosti súd vzhliadol vo vlastníctve nehnuteľností (jeho i jeho manželky), čo považuje za nesprávne zistenie a vyhodnotenie skutkového stavu a následne za nesprávne právne posúdenie veci. Uviedol, že nehnuteľnosti, ktoré prenajímal, vlastnil aj v čase

posledného rozhodovania súdu v r. 2017, kedy však mal vyživovaciu povinnosť len k mal. F.. Riadne deklaroval príjmy z prenájmu týchto nehnuteľností a výdavky spojené s ich vlastníctvom a užívaním, pričom z dôkazov je zrejmé, že príjmy z týchto nehnuteľností sú minimálne; tiež preukázal, že mal problémy s nájomcami a musel pristúpiť k vymáhaniu nájomného, ako aj k vystaňovaniu niektorých nájomcov. Tieto nehnuteľnosti sú zaťažené hypotekárnymi úvermi a dá sa povedať, že nájomné by malo pokrývať náklady, vrátane splátok hypotéky. Jeho manželka má nehnuteľnosť, ktorú vlastnila ešte pred uzavretím manželstva, táto teda do spoločného majetku manželov nepatrí.

12. Pokiaľ súd v odôvodnení rozsudku poukazuje na vlastníctvo nehnuteľností a jeho rodinu v Nigérii, tieto nesprávne posudzuje a interpretuje. Uviedol, že je cudzím štátnym príslušníkom, krajinou jeho pôvodu je Nigéria, odkiaľ pochádza jeho rodina, preto je súd povinný rešpektovať právny poriadok aj obyčajové právo tejto krajiny a nemožno na ne nahliadať optikou slovenských právnych predpisov. Súd v tomto smere nevykonával zisťovanie pomerov v Nigérii, tamajších zvyklostí a povinností pri zabezpečovaní príbuzných a aj zistené skutočnosti nesprávne vyhodnotil. Pokúsil sa súdu vysvetliť, aké sú jeho povinnosti po smrti jeho otca ako najstaršieho muža v rodine, aj aké sú pomery v tejto krajine, súd však tieto skutočnosti interpretuje len na základe voľnej úvahy. Tiež skutočnosť, že sa snaží ako zodpovedný rodič vytvárať deťom úspory, bola vyhodnotená súdom v jeho neprospech, ako aj skutočnosť, že má úspory. Je však pre neho nepredstaviteľné, že by ako rodič štyroch maloletých detí nemal žiadnu rezervu pre prípad ochorenia či iných nečakaných životných udalostí, pričom na britské pomery nejde o mimoriadnu sumu, čo však súd do úvahy nevzal.

13. V ďalšom uviedol, že u maloletého neboli zistené žiadne mimoriadne výdavky a je pravdepodobné, že zo sumy v súčasnosti určeného výživného sú pokrývané aj potreby matky. Výživné pritom platil aj v čase, kedy maloletý trávil čas s ním, či už v SR alebo v zahraničí, čo matke vytvára priestor na vytvorenie si rezervy na možné vyššie náklady napr. v súvislosti so začiatkom školského roka, zdravotnou starostlivosťou a pod. Súd síce v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že počas mesačnej osobnej starostlivosti otca o syna v letných mesiacoch je odľahčený rozpočet matky, avšak pri rozhodovaní nemala táto skutočnosť zrejme pre súd žiaden význam.

14. Súd akoby opomenul, že má 3 ďalšie vyživovacie povinnosti, na mal. F. platí výživné 315,- eur mesačne a ak s ním chce byť, má ďalšie značné výdavky (letenky, ubytovanie, strava a pod.), tiež si musí zariadiť voľno v práci. Doteraz určené výživné je viac ako polovica minimálnej mzdy v Slovenskej republike a takéto výživné pri matkou deklarovaných a preukázaných výdavkoch maloletého presahuje odôvodnené potreby dieťaťa. Súd tieto skutočnosti nesprávne právne posúdil, keď nezistil dôvod na zníženie výživného. Poukázal tiež na to, že matka v čase predchádzajúceho rozsudku deklarovala hrubý príjem na úrovni pár desiatok eur, teraz je jej príjem omnoho vyšší, a teda aj možnosť z jej strany sa podieľať na výdavkoch dieťaťa. Maloletý má 13 rokov, preto osobná starostlivosť o neho nie je v takej miere, ako keď bol vekovo mladší, čo spolu so zvýšením príjmu matky mal súd zohľadniť, avšak tak neurobil.

15. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu otca zotrval na vyjadrení podanom v konaní na okresnom súde a navrhol rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

16. Matka maloletého vo vyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok okresného súdu v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť.

17. Rozsudok okresného súdu v napadnutej časti považovala za vecne správny. S odvolaním otca nesúhlasila, majúc zato, že nie je daný žiaden z dôvodov odvolania.

18. Podľa matky súd vykonal dôsledné a rozsiahle dokazovanie vo veci, na podklade ktorého aj správne rozhodol. Súd prvej inštancie sa podľa nej náležite vysporiadal s otcom tvrdenou zmenou pomerov súvisiacou s pribudnutím jeho ďalších vyživovacích povinností. Podľa matky samotná skutočnosť, že sa otec oženil a narodili sa mu ďalšie deti nie je dôvodom na zníženie výživného na mal. F.. Poukázala nato, že otec v rámci mimosúdnych rokovaní bol ochotný zobrať svoj návrh na zníženie výživného späť a platiť určené výživné vo výške 315,- eur, avšak pod podmienkou zastavenia konania vedeného voči nemu v Anglicku, kde sa vymáha dlžné výživné, pričom otec navrhol, že popri terajšom výživnom bude platiť navyše ešte 15,- eur ako splátku dlžného výživného. Takúto ponuku dal sám otec, vedomý si svojich príjmov, výdavkov a existencie ďalších vyživovacích povinností. Z uvedeného konania otca je preukázané, že je v jeho schopnostiach a možnostiach platiť dosiaľ určené výživné.

19. Nesúhlasila ani s tvrdením otca, že na strane jeho príjmov nenastala žiadna zásadná zmena. Otec má príjem z dvoch zamestnaní, ktorý príjem je vyšší ako predtým, má príjem z prenájmu nehnuteľností, ktoré vlastní v Anglicku alebo v Nigérii. Príjem má aj jeho manželka, či už zo zamestnania alebo z prenájmu jej nehnuteľností. Otec prispieva svojim príbuzným v Nigérii vysokými sumami, pričom výživné

pre maloletého má prednosť pred jeho ostatnými výdavkami ako aj prípadnými ďalšími vyživovacími povinnosťami k ďalším príbuzným. Otec zdedil nehnuteľnosť v Nigérii, pričom ide o nehnuteľnosť, v ktorej sa nachádzajú prevádzky, obchody, priestory pre kaderníctva, pričom zisk z prenájmu 2.000,- libier ročne prenecháva vdove po jeho otcovi, ktorá nepracuje a nechce pracovať. Celková majetková hodnota nehnuteľností v Anglicku predstavuje 1.225.000,- libier, na čo je potrebné prihladať. Otec doposiaľ platí výživné vo výške 315,- eur a plnenie tejto vyživovacej povinnosti sa zásadným spôsobom neprejavilo na jeho pomeroch.

20. Matka poukázala tiež na to, že otec si neuplatnil rodinné prídavky a iné príspevky na maloleté deti, čím sa bez vážneho dôvodu vzdáva aj možnosti a zabezpečenia finančných prostriedkov na krytie potrieb svojich detí z jeho manželstva, pričom takéto nároky môže uplatniť aj jeho manželka.

21. Súhlasila so záverom súdu, že zmena pomerov nastala aj na strane maloletého, pričom súd zistil i iné okolnosti závažného charakteru, ktoré zníženie výživného vylučujú, a to vlastníctvo nehnuteľností otca, ako aj jeho manželky, čo otec nepovažuje za správne. Bez ohľadu na to, že manželka otca má nehnuteľnosť spreď manželstva, z tejto nehnuteľnosti plynie do domácnosti príjem a súčasne to preukazuje aj majetkové pomery jeho manželky. Poprela tvrdenie otca, že vlastnil všetky nehnuteľnosti aj predtým, vlastníctvo niektorých nehnuteľností vyšlo najavo až v tomto konaní. Otec má síce výdavky v súvislosti s nehnuteľnosťami, avšak má aj vysoké príjmy z prenájmu, pričom nič nebráni otcovi ktorúkoľvek z nehnuteľností, ktorú nepotrebuje na užívanie, speňažiť a ponížiť si tak výdavky na úvery, čím mu viac zostane na financovanie nárokov rodiny.

22. Matka poukázala tiež na to, že otec sporí maloletým deťom v Anglicku, účty sú vedené na maloleté deti, nie však na meno F.. V prvom rade však otec musí zabezpečiť bežnú výživu maloletých detí. Ak otec popri bežnom výživnom naďalej prispieva podľa svojich tvrdení na sporenie maloletému F., uvedená skutočnosť odporuje jeho tvrdeniu, že jeho disponibilný zdroj príjmu sa zredukoval do takej miery, že nie je schopný naďalej plniť doposiaľ určené výživné.

23. V súvislosti s výčitkou otca, že súd má v prípade nehnuteľností v Nigérii rešpektovať právny poriadok a obyčajové právo tejto krajiny, uviedla, že súd nemá povinnosť skúmať cudzie právo, keďže rozhoduje podľa slovenského práva. Otec vo vzťahu k zisťovaniu pomerov v Nigérii nenavrhoval žiadne dokazovanie.

24. Otec si podľa matky v mnohých smeroch odporuje, keď na jednej strane tvrdí, že v Anglicku je nákladný život a na druhej strane preukazuje schopnosť a spôsobilosť tvoriť úspory maloletým deťom a súčasne vytvárať aj úspory pre seba, okrem toho financovať aj potreby svojich ďalších príbuzných v Nigérii.

25. Podľa matky bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že na strane maloletého došlo k zmene pomerov, tiež bolo preukázané, že nie je daný dôvod na zníženie výživného v zmysle návrhu otca. Mal. F. je vekovo starší, nosí už pánske oblečenie v menších veľkostiach, blíži sa k obdobiu dospievania, čo sa odzrkadľuje na výške výdavkov za stravu, hygienu, oblečenie, obuv. Má ďalšie výdavky spojené s jeho integráciou v školskom prostredí. Poukázala i na to, že maloletý má právo podieľať sa na životnej úrovni otca.

26. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k vyjadreniu matky zotrval na vyjadrení k odvolaniu otca.

27. Matka sa vo vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka s týmto stotožnila.

28. Otec v replike (vyjadrenie k vyjadreniu matky a k vyjadreniu kolízneho opatrovníka k jeho odvolaniu) zotrval na podanom odvolaní.

29. Nesúhlasil s názorom matky, že uzavretie manželstva a narodenie ďalších detí nemožno považovať za zásadnú zmenu pomerov. Okrem jednej vyživovacej povinnosti má v súčasnosti vyživovaciu povinnosť k štyrom deťom a k manželke, preto rozhodnutie súdu vníma ako diskriminačné a poškodzujúce a má dojem, že u neho dochádza k inému posudzovaniu len z dôvodu, že je cudzí štátny príslušník. Zo strany matky je vytváraný dojem akoby bol nesmierne majetný cudzinec, čo sa nezakladá na pravde.

30. Matka poukazovala na mimosúdne rokovania, avšak účelovo ich interpretuje v jeho neprospech. S matkou sa chcel dohodnúť najmä z dôvodu, že voči nemu vedie konanie o výkon rozhodnutia. Matku žiadal o zastavenie tohto konania a informovanie príslušných orgánov, nakoniec sa však nedohodli. Matka v rámci rokovaní od neho požadovala, aby sa zaviazal, že nebude do 18 rokov dieťaťa žiadať zníženie výživného, čo považoval za neakceptovateľné, nakoľko za obdobie 5 rokov môžu nastať rôzne okolnosti, ktoré môžu ovplyvniť jeho schopnosť platiť výživné.

31. Pokiaľ matka uviedla, že má vyšší príjem a má príjem z prenájmu nehnuteľností, tak v prípade prenájmu nehnuteľností nejde o nové príjmy, ale tieto mal aj počas predchádzajúcich súdnych konaní

ohľadom výživného. Navyše bolo preukázané, že zisk z týchto prenájmov nemá, resp. ide o sumu 501,- GBP ročne. Pokiaľ matka poukazuje na záhradný domček, ide v podstate o bytovú jednotku v záhrade rodinného domu, slúži momentálne pre opatrovatelku a výhľadovo aj pre mal. F., keď bude starší.

32. Ďalej uviedol, že matka poukazuje na ustanovenia slovenského zákona o rodine, nemožno však opomenúť, že on je štátnym občanom Spojeného kráľovstva a Nigérie, jeho povinnosti, čo sa týka výživného, sú preto určované právnym poriadkom, resp. zvykovým právom aj týchto krajín. Nemožno požadovať od cudzieho štátneho príslušníka, aby právny poriadok svojej krajiny ignoroval. Súdu vysvetlil aké sú jeho povinnosti po smrti jeho otca ako najstaršieho mužského člena rodiny a to, ako to matka vníma, je dôkazom jej videnia sveta. Nie je pravda, že by sa vzdal príjmu v Nigérii, tento zabezpečuje manželku jeho otca a jej rodinu, nakoľko ako žena - vdova v strednom veku s deťmi - tínedžermi by v Nigérii nemala možnosť sa zamestnať a dosahovať príjem.

33. Matka sčítala hodnoty jeho nehnuteľností, avšak opomenula, že tieto sú zaťažené hypotékami. Do budúca ide o investície, ktoré by mali zabezpečiť jeho deti, avšak pokiaľ sa splácajú splátky úverov, nájomné z týchto nehnuteľností v podstate pokrýva výšku nákladov. V prípade speňaženia prenajímaných nehnuteľností by musel v prvom rade uhradiť záväzky voči banke, preto by sa mu to vzhľadom na výšku záväzkov neoplatilo, vytvoril by si tým stratu. Nehnuteľnosti zároveň kúpil ako investíciu.

34. Matka tvrdí, že výživné používa len pre F. a jeho potreby, doklady k výdavkom maloletého však predložila len minimálne, všetky matkou tvrdené náklady dieťaťa ostali v rovine jej tvrdení, dokazovanie bolo detailne vedené len čo sa týka jeho. Matka má pritom rovnako vyživovaciu povinnosť voči maloletému, pričom jej príjem sa zvýšil. Je v možnostiach matky dosahovať vyšší príjem, keď má jedno dieťa vo veku 13 rokov. On má 3 deti v útlom veku, ktoré vyžadujú aj osobnú starostlivosť v oveľa väčšom rozsahu, on pracuje a pracuje aj jeho manželka.

35. Vo vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka k vyjadreniu matky a vyjadreniu matky k vyjadreniu kolízneho opatrovníka mal otec zato, že zo strany kolízneho opatrovníka neboli vzaté do úvahy všetky okolnosti prípadu. Uviedol, že u kohokoľvek iného by narodenie troch ďalších detí, vrátane dvojčiek, bolo dôvodom na zníženie výživného, jemu však priťahuje, že je cudzím štátnym príslušníkom a vníma, že jeho pomery sú posudzované nespravodlivo. Príjmy sa berú do úvahy na slovenské pomery, nezohľadňuje sa fakt, že žije v krajine, kde sú náklady na život neporovnateľne vyššie.

36. V jeho možnostiach a schopnostiach potom, čo sa jeho rodina rozrástla o manželku a ďalšie tri deti, ktoré sú v útlom veku, nie je prispievať výživným 315,- eur mesačne, ktoré bolo určované v čase, keď nemal manželku ani ďalšie deti. Naopak, matka dosahuje príjem podstatne vyšší oproti predchádzajúcemu, a tiež maloletý je vekovo starší, preto osobná starostlivosť nie je potrebná v takom rozsahu ako keď bol vekovo mladší.

37. Otec zotrval na podanom odvolaní, ako aj jeho dôvodoch.

38. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k vyjadreniam otca i matky zotrval na vyjadreniach podaných v priebehu konania.

39. Matka maloletého v duplike (vyjadrenie k replike otca) zotrvala na svojom vyjadrení k odvolaniu otca. Zopakovala, že uzavretím manželstva a narodením ďalších troch detí nedošlo na strane otca k zásadnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu doposiaľ určeného výživného na mal. F. jeho znížením, nakoľko bolo preukázané, že je v schopnostiach a možnostiach otca platiť výživné v dosiaľ určenej výške. Nesúhlasila ani s tvrdením otca, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je diskriminačné. Otec doposiaľ platí určené výživné na mal. F., popritom je schopný sporiť, zadávať si úspory a kryť aj potreby svojich príbuzných v Nigérii. Z vykonaného dokazovania a ani postupu súdu nebolo preukázané, že by súd k otcovi pristupoval inak z dôvodu, že je cudzí štátny príslušník. Osobné, majetkové a zárobkové pomery otca mal súd v konaní náležite preukázané.

40. Zotrvala na tom, že v danom prípade nemožno prihladať na zvykové právo, či už Spojeného kráľovstva alebo Nigérie, takýto postup by bol v rozpore so zákonom o rodine. Vyživovacia povinnosť otca na mal. F. má prednosť pred inými výdavkami otca, ako aj výživným na ďalších príbuzných. Otec poukazuje nato, že žena po jeho otcovi, vdova v strednom veku v Nigérii by nemala možnosť sa zamestnať, sám otec však na pojednávaní uviedol, že táto žena nepracuje, pretože pracovať nechce.

41. Pokiaľ otec vo vyjadrení tvrdí, že sa snaží deťom vytvárať úspory a neminúť všetko na spotrebu, úspory možno tvoriť v prípade, ak sú na to zdroje a nadštandardné príjmy. V prvom rade je potrebné pokryť všetky bežné potreby maloletých detí a až potom vytvárať úspory. Otec síce tvrdí, že mal. F. sporí,

toto sporenie je však vedené na meno jedného z jeho ďalších maloletých detí a nie je ani zaručené, že tieto finančné prostriedky sa dostanú k mal. F..

42. V ďalšom matka opäť poukázala na návrh otca platiť výživné 200,- eur a k tomu by platil aj ďalšie výdavky maloletého, ktorých výška je nad sumu 120,- eur, pričom v súčte by to predstavovalo doposiaľ určené výživné vo výške 315,- eur, dokonca možno aj vyššiu sumu.

43. Matka podala aj vyjadrenie k vyjadreniu kolízneho opatrovníka k jej vyjadreniu k odvolaniu otca, v ktorom vyjadrení zotrvala na svojom predchádzajúcom vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka.

44. K duplike matky podal otec maloletého dieťaťa vyjadrenie, v ktorom zotrval na svojich predchádzajúcich vyjadreniach, ktoré v podstatných bodoch zopakoval.

45. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, účastníkom konania (§ 362 C. s. p., § 7 C. m. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 1 C. s. p.), preskúmal rozsudok okresného súdu vychádzajúc z ust. § 65, § 66 C. m. p. a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 387 C. s. p. ako vecne správny potvrdil.

46. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza i zo správneho právneho posúdenia veci. Nakoľko aj odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku zodpovedá kritériám uvedeným v ust. § 220 ods. 2 C. s. p., odvolací súd podľa § 387 ods. 2 C. s. p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a na tieto v celom rozsahu odkazuje.

47. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uvádza, že právoplatné rozhodnutie o výživnom možno zmeniť keď dôjde k zmene pomerov, a to či už na strane výživou oprávneného alebo výživou povinného, prípadne na oboch stranách (§ 78 zákona o rodine). Zmenou pomerov v zmysle zákonného ustanovenia § 78 ods. 1 zákona o rodine sa pritom nerozumie akákoľvek zmena pomerov, ale len výrazná zmena tých okolností na jednej alebo druhej strane, t. j. oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom, pričom musí ísť o zmenu trvalú, nielen prechodnú a musí ísť o zásadnú zmenu v tých okolnostiach, z ktorých vychádzalo predchádzajúce rozhodnutie o výživnom. Relevantnosť zmeny sa zisťuje porovnaním tvrdených a preukázaných pomerov, ktoré nastali, s pomermi, z ktorých súd vychádzal pri určení vyživovacej povinnosti. Pri rozhodovaní o zmene výživného je teda potrebné porovnať okolnosti dôležité pre určenie výživného v dobe skoršieho a nového rozhodovania. Inak sa pri rozhodovaní o výživnom v dôsledku zmeny pomerov používajú zásady, ktoré sú rozhodujúce aj pre určenie príslušného druhu výživného, kde podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine, súd prihliadne nielen na odôvodnené potreby oprávneného, ale aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Konkrétna výška výživného je teda ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávnenej, jednak na strane výživou povinnej osoby. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

48. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom dokazovania vykonaného okresným súdom, napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie, odvolaním otca maloletého dieťaťa, následných vyjadrení účastníkov konania a obsahu spisu dospel k záveru, že okresný súd správne zistil skutkový stav ohľadom odôvodnených potrieb mal. dieťaťa a možností a schopností rodičov ku dňu svojho rozhodovania. Súd prvej inštancie správne zisťoval všetky skutočnosti podstatné pre rozhodnutie o návrhu otca na zníženie výživného (ale aj matky na zvýšenie výživného) z hľadiska odôvodnených potrieb mal. F., ako aj z hľadiska schopností a možností rodičov, ako výživou povinných, a tieto potom v záujme zistenia podstatnej zmeny pomerov (§ 78 ods. 1 zákona o rodine) porovnal so skutočnosťami rozhodnými pre určenie výživného na maloletého v čase posledného rozhodovania o výživnom, t. j. v čase rozhodovania Okresného súdu Liptovský Mikuláš rozsudkom č. k. 9P/51/2016 zo dňa 08. 09. 2017.

49. Porovnajúc okolnosti, ktoré tu boli v čase predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom s okolnosťami v čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia ako ich ustálil súd prvej inštancie (viď bod 38. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), odvolací súd konštatuje, že i keď na strane otca maloletého došlo k zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného zo strany otca, na strane otca došlo aj k zmene

pomerov, ktorá uvedené vylučuje (za iných okolností by bola dôvodom pre zvýšenie výživného). Zmena pomerov odôvodňujúca zníženie výživného spočíva v náraste vyživovacích povinností otca, ktorému od posledného rozhodnutia súdu pribudli tri vyživovacie povinnosti, dňa XX. XX. XXXX k mal. E., dňa XX. XX. XXXX k mal. Y. a Y.. Dňa XX. XX. XXXX otec detí uzavrel manželstvo, v súvislosti s ktorou zmenou však nemožno konštatovať zásadnú zmenu pomerov odôvodňujúcou zmenu výživného vo vzťahu k mal. F.. I keď otec maloletej má vyživovaciu povinnosť aj voči svojej manželke, táto nie je na výživné zo strany otca odkázaná, keďže má vlastný príjem z práce i prenájmu nehnuteľností. Vyživovacia povinnosť manželov je pritom vzájomná. Na strane otca však došlo aj k zmene pomerov v jeho majetkovej sfére, kedy otec, spoločne s manželkou nadobudol ďalšiu nehnuteľnosť - rodinný dom, v ktorom žijú, okrem uvedeného domu otec vlastní dva byty a ďalší rodinný dom, ktoré prenajíma. I keď je pravda, že otec už v čase posledného rozhodovania, okrem rodinného domu, kde býval, vlastnil ďalšie tri byty, z výpovede otca na pojednávaní dňa 03. 09. 2021 vyplýva, že jeden z uvedených bytov otec predal. Z výpovede otca zároveň vyplýva, že po smrti otca nadobudol rodinný dom v Anglicku (zrejme rodinný dom, v ktorom v čase predchádzajúcich konaní býval a o ktorom v tom čase tvrdil, že je v jeho vlastníctve). Z uvedeného vyplýva, že otec okrem vlastníctva troch bytov (z ktorých jeden predal) nadobudol rodinný dom, ktorý prenajíma a ďalší rodinný dom (spoločne s manželkou), v ktorom býva so svojou rodinou. Otec po smrti otca nadobudol i nehnuteľnosť v Nigérii, v ktorej sa nachádzajú obchody, z ktorých prenájmu plynie príjem, ktorý však otec maloletého necháva vdove po svojom otcovi. Z uvedeného je zrejmé, že na strane otca, v jeho majetkových pomeroch, nastala zmena, ktorá by, v prípade, ak by tu neboli dôvody pre zníženie výživného, mohla viesť k zvýšeniu výživného na maloletého. Vzhľadom na uvedené, keď na strane otca nastala taká zmena pomerov odôvodňujúca zníženie i zvýšenie výživného na maloletého otca, bol záver súdu o zamietnutí návrhu otca na zníženie výživného (ale i návrhu matky na zvýšenie výživného) správny. Pokiaľ otec maloletého v odvolaní poukazuje na svoju povinnosť vyživovať svoju širšiu rodinu v Nigérii, súd prvej inštancie správne zdôraznil prednosť výživného na maloleté deti pred iným výživným a výdavkami otca v zmysle § 62 zákona o rodine. Súd prvej inštancie správne poukázal aj na prednosť bežného výživného pred tvorbou úspor. Pokiaľ otec maloletého nie je schopný platiť bežné výživné a napriek tomu všetkým svojim maloletým deťom vytvára úspory vo výške 100,- eur mesačne, vrátane F., nemôže uvedené tvrdenie otca obstať.

50. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností odvolací súd, stotožniac sa so záverom súdu prvej inštancie, že na strane otca maloletého síce došlo k zmene pomerov, táto však neodôvodňuje zníženie výživného na maloletého, napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým návrh otca na zníženie výživného zamietol a v závislom výroku o trovách konania, podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správny potvrdil.

51. Vo zvyšnej časti (výroky II. a III.), ktorá nebola napadnutá odvolaním žiadneho z účastníkov konania, ponechal odvolací súd rozsudok okresného súdu nedotknutý, keď vo vzťahu k uvedeným výrokom odvolací súd po ich preskúmaní podľa § 65 C. m. p. nezistil pochybenie súdu prvej inštancie, ktoré by odôvodňovalo ich zmenu alebo zrušenie.

52. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p., v spojení s § 58, § 52 C. m. p. tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

53. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1, 2 C. s. p.)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. (§ 76 C. m. p.)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 C. s. p.)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. (§ 427 ods. 1 C. s. p.)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 C. s. p.)